SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 53/08-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť J. R., Ž.; J. Š., Ž., a A. C., Ž., zastúpených advokátkou JUDr. M. P., Ž., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 122/2006 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo J. R., J. Š. a A. C. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Žiline pod sp. zn. 23 Co 122/2006 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 31. januára 2008 č. k. II. ÚS 53/08-24 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. R., Ž.; J. Š., Ž., a A. C., Ž. (ďalej aj „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 122/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. Sťažovateľky vo svojej sťažnosti uviedli, že návrhom doručeným okresnému súdu 25. septembra 1996 sa ich právna predchodkyňa A. D. domáhala určenia, že odporkyňa v 1. rade Ing. Ľ. V. a odporkyňa v 2. rade Ing. D. T. nie sú oprávnené držiteľky nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. území S., zapísané na LV č. 475. Okresný súd rozsudkom z 11. novembra 1997 č. k. 13 C 954/96-69 návrhu navrhovateľky vyhovel a určil, že žalované nespĺňajú podmienky oprávnenej držby nehnuteľnosti. Proti tomuto rozsudku podali žalované odvolanie. Krajský súd ich opravnému prostriedku vyhovel a rozsudkom z 12. mája 1999 sp. zn. 7 Co 197/99 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a náhradu trov konania žalovaným nepriznal.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala navrhovateľka A. D. dovolanie. V dôsledku jej smrti v priebehu dovolacieho konania vstúpili do jej práv sťažovateľky. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom z 20. februára 2002 sp. zn. 3 Cdo 96/01 uvedený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd rozsudkom z 15. októbra 2002 sp. zn. 23 Co 1332/02 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol bez náhrady trov konania.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne dovolanie najvyššiemu súdu. Najvyšší súd rozsudkom z 24. júna 2004 sp. zn. 3 Cdo 103/03 uvedený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľky podali 17. februára 2006 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní. Na základe odpovede predsedu okresného súdu na sťažnosť bol okresnému súdu 2. júla 2004 doručený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 103/03, pričom k predloženiu predmetného spisu krajskému súdu okresným súdom došlo až po ich sťažnosti 7. marca 2006. Predloženie spisu teda trvalo takmer dva roky.

Dňa 20. júna 2007 krajský súd na pojednávaní uznesením sp. zn. 23 Co 122/2006 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľky uviedli, že krajský súd dosiaľ nevyhotovil rozhodnutie, hoci podľa § 158 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku súd musí rozhodnutie vyhotoviť a odoslať do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia. Táto lehota uplynula 20. júla 2007, preto 15. októbra 2007 sťažnosť podali predsedovi krajského súdu, ktorú predseda krajského súdu uznal za dôvodnú, napriek tomu im rozhodnutie dosiaľ nebolo doručené. V dôsledku nečinnosti krajského súdu nie je možné ich vec na okresnom súde vybaviť a rozhodnúť.

Vzhľadom na to, že krajský súd, proti ktorému bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie, neodstránil stav ich právnej neistoty, navrhli, aby ústavný súd vo vzťahu ku krajskému súdu vydal toto rozhodnutie:

„... Krajský súd Žilina v konaní pod sp. zn. 23 Co 122/2006 porušil základné právo R. J., bytom v Ž., Š. J., bytom v Ž., C. A., bytom v Ž., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

(...)

Krajskému súdu v Žiline sa ukladá povinnosť, aby v konaní, vedenom pod sp. zn.

23 Co 122/2006 konal bez prieťahov.

(...)

R. J, Š. J., C. A., priznáva primerané finančné zadosťučinenie každej v sume po 100.000,- Sk, ktoré je Krajský súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

(...)

Krajskému súdu v Žiline sa ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateliek na účet JUDr. M. P., advokátka, Ž.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril predseda krajského súdu listom sp. zn. Spr 130/08 z 26. marca 2008, v ktorom popísal priebeh napadnutého konania a dodal:

„(...) vzhľadom na dlhodobú pracovnú neschopnosť JUDr. M. C., ktorý vo veci rozhodoval ako predseda senátu a v ktorej bol i referentom sa nepodarilo získať jeho vyjadrenie k sťažnosti a zistiť, či existovali vážne dôvody brániace vyhotoveniu rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote (§ 158 ods. 4 v spojení s § 167 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) a či predseda senátu požiadal o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia predsedu súdu.“

V závere svojho podania predseda krajského súdu oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

3. Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 23 Co 122/2006:

- 14. marca 2006 bol spis doručený krajskému súdu na pokračovanie v odvolacom konaní a bol zaevidovaný pod sp. zn. 23 Co 122/2006,

- 13. júna 2006 sa uskutočnilo pojednávanie na krajskom súde, sťažovateľky ani právna zástupkyňa neboli prítomné, bolo odročené na neurčito,

- 24. mája 2007 odporkyňa v 1. rade požiadala krajský súd o odročenie pojednávania určeného na 30. máj 2007,

- 28. mája 2007 právny zástupca odporkýň doručil krajskému súdu ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní 30. mája 2007,

- 28. mája 2007 sťažovateľky doručili podanie krajskému súdu,

- 30. mája 2007 sa uskutočnilo pojednávanie na krajskom súde, odporkyne neboli prítomné, pojednávanie bolo odročené na 20. jún 2007,

- 19. júna 2007 odporkyne doručili krajskému súdu vyjadrenie,

- 20. júna 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, sťažovateľky boli prítomné, za odporkyne bol prítomný právny zástupca a bolo vyhlásené uznesenie sp. zn. 23 Co 122/2006, ktorým krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie,

- 19. októbra 2007 bol spis vrátený okresnému súdu,

- 2. novembra 2007 nadobudlo uznesenie krajského súdu sp. zn. 23 Co 122/2006 z 20. júna 2007 právoplatnosť a stalo sa vykonateľným.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateliek, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 122/2006 dochádza k porušovaniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a obdobne aj v čl. 38 ods. 2 listiny), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, dĺžka napadnutého konania podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitosť posudzovanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateliek v preskúmavanej veci, treba poukázať predovšetkým na to, že ako to z chronológie úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva (pozri bod II tohto nálezu), k predĺženiu napadnutého konania prispeli aj samotné sťažovateľky tým, že sa nezúčastnili ani ony, ani ich právny zástupca na pojednávaní (13. júna 2006). Napriek tejto skutočnosti v danom

prípade podiel sťažovateliek podľa názoru ústavného súdu neospravedlňuje nečinnosť krajského súdu v určitom období (pozri ďalej).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 122/2006 a konštatuje, že v inkriminovanom konaní došlo k jedinému významnému obdobiu nečinnosti spôsobenému nečinnosťou krajského súdu, a to v období od 13. júna 2006 (cca 9 mesiacov) po odročení pojednávania na neurčito až po nariadenie nového pojednávania. Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny (mutatis mutandis I. ÚS 47/03 a v ňom odkaz na predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu). V okolnostiach danej veci tento ojedinelý prieťah krajského súdu neovplyvnil podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že vec nebola skutočne dlhodobo skončená, a preto tento prieťah nemožno ani považovať za príčinu neodstránenia stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľky nachádzali v dôsledku trvania napadnutého konania.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že hoci vo veci sp. zn. 23 Co 122/2006 nebol postup krajského súdu bez prieťahov, je nesporné, že k celkovej dĺžke konania prispeli svojou neúčasťou na pojednávaniach aj sťažovateľky, a preto nebolo možné z hľadiska komplexného posúdenia inkriminovaného konania považovať postup krajského súdu v ňom za porušenie práva sťažovateliek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď

namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02).

Zo súvisiaceho súdneho spisu, ktorý si ústavný súd zapožičal, napokon vyplynulo aj to, že napadnuté konanie bolo na krajskom súde právoplatne skončené 2. novembra 2007, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie krajského súdu sp. zn. 23 Co 122/2006 z 20. júna 2007. Sťažovateľky sa napriek tomu na ústavný súd obrátili so svojou sťažnosťou až 5. novembra 2007, t. j. v čase, keď porušenie označeného základného práva na súde, ktorý sťažovateľky označili za účastníka konania, už netrvalo a konanie o ich sťažnosti pred ústavným súdom nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (mutatis mutandis I. ÚS 6/03).

Vzhľadom aj na uvedené skutočnosti, a pretože sťažovateľky sa v predmetnej veci domáhali ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v čase, keď v označenom konaní pred krajským súdom namietané porušenie práva už netrvalo, a teda bola odstránená ich právna neistota, pripadalo do úvahy nevyhovenie ich sťažnosti aj z tohto dôvodu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2008